

СТАНОВИЩЕ

от Доц. д-р Десислава Николаева Колева-Георгиева, д.м., FEBO

Катедра по очни болести, Медицински Факултет,

Медицински Университет-Пловдив

Външен член на Научното жури, определено със заповед № Р-109-497/22.11.2021 г. на Ректора на Медицински Университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“, гр. Варна.

Относно: Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“ в област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.4 Обществено здраве, специалност “Управление на здравните грижи”

Тема: „Мултидисциплинарна, екипна грижа при профилактика на детското очно здраве – професионален фокус на медицинската сестра”

Автор: Красимира Иванова Димитрова, докторант на самостоятелна подготовка по докторска програма „Управление на здравните грижи“ в Катедра „Здравни грижи“, Факултет „Обществено здравеопазване“, Медицински Университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“, гр. Варна.

Научни ръководители: Чл.- кор. проф. д-р Христина Николова Групчева, д.м.н.

Проф. д-р Силвия Борисова Димитрова, д.оз.н.

Уважаеми членове на Научното жури, съгласно Заповед № Р-109-497/22.11.2021 г. на Ректора на Медицински Университет – Варна съм избрана за член на Научното жури, а на основание Протокол № 1/01.12.2021 г., бях определена да изготвя становище по процедура за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“ по научна специалност “Управление на здравните грижи“ в област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.4 Обществено здраве в Медицински Университет – Варна на кандидат Красимира Иванова Димитрова.

Кандидатът Красимира Димитрова – докторант на самостоятелна подготовка в докторска програма „Управление на здравните грижи“, професионално направление 7.4 Обществено здраве, зачислена със Заповед № Р-109-226/09.07.2020 г. е отчислена с право на защита със Заповед на Ректора на Медицински Университет – Варна № Р-109-497/22.11.2021 г., съгласно Доклад с вх. № Р-102-2907/05.11.2021 г. от проф. д-р Силвия Димитрова, д.оз.н. и решение на Факултетния съвет на Факултет „Обществено здравеопазване“ към Медицински Университет – Варна по Протокол № 173/09.11.2021 г.

Предоставените ми за разглеждане административни документи и материали са подготвени и представени в съответствие със Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за неговото приложение, както и с Правилника за развитие на академичния състав на Медицински Университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна.

Кратки данни за кариерното развитие и квалификацията на докторанта:

Красимира Иванова Димитрова е родена през 1966 г. в гр. Варна. Средното си образование тя завършва през 1985 г. в IV Езикова гимназия „Фредерик Жолио-Кюри“, гр. Варна, а средното си медицинско образование завършва през 1987 г. в ИПЗКССО „Д-р Ненчо Николаев“, гр. Варна със специалност детска медицинска сестра. Стременията на Красимира Димитрова за образователно и професионално израстване се обективизират със завършването на следващите специалности: ОКС „специалист“ със специалност медицинска сестра в Медицински Университет – Варна през 2003 г., ОКС „бакалавър“ със специалност Управление на здравните грижи в Медицински Университет – Варна през 2009 г., ОКС „магистър“ със специалност Управление на здравните грижи в Медицински Университет – Варна през 2010 г., ОКС „магистър“ със специалност Здравен мениджмънт в Медицински Университет – Варна през 2019 г.

Професионалното си развитие сестра Димитрова започва в първа детска клиника на МБАЛ „Света Марина“, гр. Варна, където работи от 1987 до 1989 г. Основния професионален опит и израстване тя добива в Специализирана Болница по Очни Болести за Активно Лечение – Варна, където започва работа през 1996 г. в диагностично-консултативния и операционния блок. От 2012 г. и по настоящем тя е старша медицинска сестра в „СБОБАЛ – Варна“ ЕООД.

Научното развитие на Красимира Димитрова е отразено в 19 публикации в научни списания, участия в множество научни конференции в страната и чужбина, участия в авторските колективи на два учебника по очни болести за студенти по медицина и дентална медицина. Участва като ментор в разработването и провеждането на национален научен проект „Студентски практики“. Членува в Съюза на учените – Варна, секция „Медицина и дентална медицина“.

Красимира Димитрова има и натоварена преподавателска активност. Тя води занятия по редица учебни дисциплини: Сестрински грижи при очни и УНГ заболявания, Специални грижи за хора с очни проблеми.

Красимира Димитрова има и изявен организационен опит. От 2010 до 2016 г. тя е председател на Регионалната колегия на БАПЗГ – Варна, а от 2016 г. и по настоящем е член на Управителния съвет. Тя инициира и създава традиция за ежегодно честване на международния ден на сестринството (12 май) във Варна, поставя началото на продължаващото обучение на професионалистите по Здравни грижи във Варна, координатор е на общинската програма „Детско зрение“ във Варна от 2012 г.

Нейният висок професионализъм и отдаденост на работата, социално-културна и обществено-организационна дейност са удостоени с почетни награди, между които ще отбележа националната награда „Професионалист на годината“ на БАПЗГ, която получава през 2015 г. и наградата на кмета на Община Варна през 2019 г.

Основите на академичното си развитие Красимира Димитрова поставя през 2020 г. със започването на работата си по настоящия дисертационен труд „Мултидисциплинарна, екипна грижа при профилактика на детското очно здраве – професионален фокус на медицинската сестра“, под ръководството на Чл.-кор. проф. д-р Христина Групчева, д.м.н. и проф. д-р Силвия Димитрова, д.оз.н.

Характеристика и оценка на дисертационния труд:

Дисертационният труд е с обем 184 страници, от които: Съдържание – 1 стр., Резюме на български и английски език – 4 стр., Използвани съкращения – 1 стр., Списък на таблици и фигури – 3 стр., Въведение – 3 стр., Литературен обзор – 41 стр., Цел и задачи – 1 стр., Материали и методи – 8 стр., Резултати и обсъждане – 74 стр., Изводи и приноси – 4 стр., Заключение – 2 стр., Приложения – 15 стр., Библиография – 18 стр.

Трудът е онагледен с 56 фигури и 24 таблици. Библиографията включва 330 литературни източници, от които 83 на кирилица и 247 на латиница.

Научният труд на докторанта Красимира Димитрова е правилно структуриран като последователност и обем на разделите.

Изложението е представено ясно и в много добър научен стил.

Авторефератът е написан на 89 страници и отразява много добре съдържанието на дисертацията.

Актуалност на тематиката:

Темата на представения дисертационен труд е безспорно актуална и значима. В нашата страна няма национална програма за профилактика на детското зрение. Световният опит показва, че профилактичните програми за ранно откриване на зрителни нарушения в детската възраст са основа за навременна корекция и лечение на зрителния проблем, а оттам и за нормално физическо, нервно-психическо, емоционално развитие, социализация, професионална реализация и добро качество на живот на детето. От друга страна се наблюдава тенденция за намаляване броя на медицински специалисти в сферата на детското очно здраве. Наблюдава се и отлив на специалисти, упражняващи професията “медицинска сестра” и предоставящи офталмологична здравна грижа. Научното разглеждане на проблема за мултидисциплинарна, екипна грижа за профилактика на детското очно здраве и разработването на мултидисциплинарен модел би довел от една страна до подобряване на очното здраве и качеството на живот на децата, а от друга страна ще разгърне потенциала на сестринската професия и способства за нови възможности за професионално, кариерно развитие и удовлетвореност. Всичко това определя разглежданата проблематика на представения дисертационен труд като особено актуална и значима.

Оценка на структурните части на дисертационния труд:

Литратурният обзор е първата глава на дисертационния труд. Представен е на 41 страници и е структуриран логично. Тук систематично докторантката представя данни за същността, състава, ефективността на мултидисциплинарния екип и ролите на медицинската сестра в него, според опита на международни екипи; какво представлява и как трябва да бъде провеждан офталмологичният скрининг в детска възраст; систематично представя особеностите на развитие на зрителната система в детската възраст и причините за детска слепота; посочена е правната уредба в нашата страна по отношение на провеждането на профилактични и скринингови дейности, но действащи програми за профилактика детско зрение в сраната ни към този момент няма. Като пример за целенасочена работа в тази насока е провеждането на

скринингови програми в гр. Варна. Представената информация показва задълбочените знания по представения за разглеждане проблем. Изложението е на висок научен стил, но представено стегнато и достъпно.

Цел, задачи и методология на проучването е втората глава на дисертационната работа.

Целта е формулирана точно и ясно, като логически следват 9 поставени за разрешаването ѝ задачи и 3 изследователски хипотези.

Разделът материали и методи е описан сбито и конкретно. Определени са предметът и обектите на проучването. Представен е дизайнът – теоретично проучване и емпирично проучване. Емпиричното проучване обхваща 4 групи респонденти: родители на деца до 16 г. възраст, медицински сестри работещи в офталмологични структури, лекари-специалисти по очни болести и студенти по специалности “медицинска сестра”, “медицински оптик” и “оптометрия”. Подробно са описани включващите и изключващи критерии, местата за провеждане на проучването и инструментариума на проучването – въпросници и анкетни карти, насочени към отделните логически единици и представени в секция Приложения. Използваните статистически анализи са целесъобразни и съвременни и позволяват извеждането на достоверни изводи.

Трети раздел на дисертационния труд е представяне на **резултатите, анализ и обсъждане с подчертаване на някои практически аспекти.**

Представянето на получените от научния труд резултати следва реда на поставените задачи. Те са оригинали и са резултат от собствената изследователска работа на докторантката. Обсъждането към всяка задача е базирано на получените резултати, разгледани в светлината на международния опит и с практическа насоченост. Представянето на резултатите е последователно и прецизно, като е изключително богато и добре онагледено на фигури и таблици. Високо оценявам както компетентния анализ на резултатите, така и използвания стил на изложението и доброто им онагледяване.

Четвърти раздел е изключително интересен и представя разработване на собствен авторски модел за осигуряване на профилактична среда за детско очно здраве чрез прилагане на мултидисциплинарна грижа. Този модел авторката е базирала на обстояния анализ на българската и международна практика в сферата на детското зрение, направеното собствено научно проучване и дългогодишния си клиничен опит. Мултидисциплинарният екип включва лекар-специалист по офталмология, медицинска сестра, медицински оптик и оптометрист, като ключово значение има медицинската сестра. Моделът интегрира не само клинични аспекти, но също така управленски, организационни, информационни и социално-културни аспекти. Този модел е проактивен и може да запълни една голяма празнота в нашето здравеопазване – активна профилактика на детското зрение. Той може да стане основа за инициране на промяна в тази сфера на нашето здравеопазване, а лидер може да бъде медицинската сестра. Дисертантката ясно е подчертала функциите на медицинската сестра в мултидисциплинарния модел, както и нейните умения и компетентности в за профилактика на детското очно здраве.

В пети раздел са представени **изводите, препоръките и приносите** на дисертационния труд.

Изводите от проведеното научно изследване са десет (и допълнителни три), формулирани са точно и отговарят пряко на поставената цел, задачи и научни хипотези.

Отправените препоръки в резултат на проведеното научно проучване и целящи подобряване на детското очно здраве са адресирани към институциите в областта на здравеопазването в Република България – Министерството на Здравеопазването и НЗОК, и към национални организации – Националното сдружение на общините в Република България (НСОРБ) и Българската асоциация на професионалистите по здравни грижи (БАПЗГ).

Заключението следва логично представените резултати и отговаря на поставената цел.

Приноси на научния труд:

В самооценката приносите са разделени в 2 групи – приноси с научно-приложен характер (6 приноса) и с практико-приложен характер (5 приноса). Приносите, които открояват разработения от Красимира Димитрова научен труд са значими и не са изследвани досега в България.

Приемам напълно представените от докторантката приноси с научно-приложен и практико-приложен характер.

Представени публикации и участия в научни форуми, свързани с темата на дисертацията:

Във връзка с дисертационната си работа Красимира Димитрова представя 6 публикации и участия в научни форуми.

Заключение:

Предственият дисертационен труд „Мултидисциплинарна, екипна грижа при профилактика на детското очно здраве – професионален фокус на медицинската сестра“ на Красимира Иванова Димитрова е актуална и оригинална научна разработка и е собствен принос на докторантката както за общественото здраве и управлението на здравните грижи, така и за офталмологията в България. Разработен е на много добро научно ниво, съдържа теоретични и значими практически приноси, предложен е иновативен подход за профилактика и подобряване на детското очно здраве. Дисертационният труд отговаря на всички изисквания на ЗРАСРБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника на Медицински университет – Варна. **Давам своята висока оценка на научния труд и убедено гласувам положително за присъждането на ОНС “Доктор“ по научна специалност “Управление на здравните грижи“ в област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.4 Обществено здраве в Медицински Университет – Варна на Красимира Иванова Димитрова.**

Дата: 28.12.2021 г.

гр. Пловдив

Изготвил становището:

/Доц. д-р Десислава Колева-Георгиева, д.м., FEBO/